

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedziel i świąt uroczystych w drukarni Stanisława Gieszkowskiego.

Zaliczenie na trzy miesiące złotych dziesięć miesięcznie złotych cztery, numer pojedynczy groszy dziesięć.

GAZETA KRAKOWSKA.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzień odzina	Bar. do 0° R. w miar. paryz.	Stop. ciepła podł. Reau.	Psycho- metr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne różne uwagi	
6	27 10.	504	— 10.	8 0.	72 Pn. Wschodni słaby	Pachmurno	
5.	2	9.	784	— 7.	0 1.	00 WPn Wschodni „	Pogoda z Chmurami
10	9.	217	— 3.	0 0.	95	„	Pachmurno

Wiadomości krajowe.

KRAKÓW.

Od kilku dni mamy piękne ranki, — trochę mroźne, ale pogodne.

Widowiska w teatrze idą ciągle; — publiczność stęskniła się bez *Córki PÓRKU* i z upragnieniem czeka na czwartą jej wystawę. W tym miesiącu, ma być wznowiona piękna opera włoska Fioravante *Spiewaczki wiejskie* i i Webera niemiecka *WOLNY STRZELEC*. — Wczoraj przed rozpoczęciem widowiska, zasląbla nagle pani Monikowska; — i w pierwszej sztuce: *Córka adwokata*, zastąpiona została przez panią Piotrowską; — druga: *RODZINA KRAKOWIAKÓW* wcale niemogła być grana, i zastąpiono ją komedią jedno aktową: *NIEZGODY DOMOWE*. Jutro komieczny melodramat *DUCHENNA*; w niedzielę zaś tragedia *STAŚ*, w której przejeżdżający amator ma wystąpić

Wiadomości zagraniczne.

WIADOMOSCI Z POCZTY DZISIEJSZEJ.

— Paryż 28 Listopada. —

Czynią tu przygotowania na przybycie xcia Aumale z małżonką jego królowną Sycylijską.

Dzienniki tutejsze nie mając czem lepszem zapełnić swoich kolumn, toczą wciąż wojnę polemiczną, która zwykle kończy się na przeczytaniu i zapomnieniu. — Znowu marokanie niepokoją granice Algieru.

— Londyn 27 Listopada —

Dzienniki tutejsze zajęły się teraz dosyć gorąco obraniem nowego prezydenta Zjednoczonych Stanów Ameryki północnej pana Polk. —

U dworu były wielkie uroczystości z powodu przybycia książąt koburgskich.

WIADOMOSCI Z POPRZEDNICH POCZT.

— Berlin 24 Listopada. —

Mówiono, że nigdzie potrzeba emigracyi nie dała się uczuć bardziej jak w Niemczech; tymczasem szczegóły statystyczne nie dawno ogłoszone o W. Brytanii dowodzą, że w tym kraju emigracyę odbywają się na daleko większą stopę. Liczba roczna emigrantów niemieckich wynosi 25, do 30,000; w W. Brytanii emigracya od 1825 do 1842 r. doszła 1,128,077 co uczyni w przecięciu rocznie 66.358 osób, to jest dwa razy tyle co emigrantów niemieckich. Następujące są liczby różnych emigracyj, które zaszły w Anglii w wyżej oznaczonym przeciągu czasu: 504,944 osób do osad angielskich w Ameryce, 497,638 do Stanów Zjednoczonych Ameryki północnej, 115,458 do Australii i Nowej Zelandyi 10,037 do różnych krajów. W latach 1841 i 1842 emigracye były najliczniejsze, w r. 1841 emigrowało 118,592 osób a w r. 1842 128,344. Jakkolwiek bądź, liczba emigrantów niemieckich jest dość znaczna, aby usprawiedliwić i opiekować się planem kolonizacyi. Jeżeli chcemy, aby lud niemiecki zagnieździł się ztamtąd strony oceanu, należy przedewszystkiem, aby emigracya była dobrze kierowana, aby koncentrować siły zamiast je rozpraszać; należy zarazem zapewnić dla ojezyzny matki punkta oparcia dla jej interesów handlowych, aby Niemcy znalazły tam odbył dla swych płodów przemysłowych, i aby wywoziły ztamtąd plody osadników na własnych okrętach.

— Wiedeń 13 Listopada. —

Dnia 4 listopada o godzinie 9 $\frac{1}{2}$, rano dało się uczuć trzęsienie ziemi w sąsiedztwie Budy i Szyget. W Rhonaczek wszystkie koniny pospadały i wiele domów tak publicznych jak prywatnych zostały do szczętu zburzone lub się stały niezdatnymi do mieszkania.

Ogłoszona tu broszurka *Osm dni w Wiedniu*, zawiera między innymi następujące szczegóły: Cesarsko Królewska biblioteka zawiera 16,076 rękopisów w językach greckim, hebrajskim, chińskim indyjskim i t. p. na pergaminie i przeszło 11,000 rękopisów europejskich na papierze; 12 000 inkunabułów, 270,000 w nowszych czasach drukowanych książek, 6000 tomów muzykalnej osnowy, 8000 autografów sławnych osób. Prócz tego znajdują się w Wiedniu następujące wielkie księgozbiory: 2) biblioteka podręczna cesarska zawierająca 40,000 pysznie oprawnych tomów, 776 medziorytów, 70,000 portretów, 3400 map i 108 atlasów; 3) Uniwersytecka biblioteka składa się z 104 000 tomów; 4) biblioteka Arcyksięcia Karola z 25,000 tomów, 5) biblioteka księcia Metternich z 23,000 tomów, 400 inkunabułów i 75 rękopisów; 6) biblioteka księcia Lichteinsteina z 40,000 tomów i zbiorem rycin; 7) biblioteka księcia Esterhazy z 36,000 tomów; 8) biblioteka księcia Schwarzenberg z 39,000 tomów; 9) biblioteka wschodnią barona Hammer-Purgstall z 7,500 tomów, 10) biblioteka dramatyczna p. Castilli z 12,000 dzieł dramatycznych w języku niemieckim 2000 portretów dramatycznych pisarzy i artystów i tyluż autografów,* 11) biblioteka teologiczna Benedyktynów z 12,000 tomów, 12) biblioteka teologiczna Augustyanów z 15,000 tomów, 13) biblioteka dzieł strategicznych rady wojennej z 22,000 tomów, 14) biblioteka akademii terzyańskich rycerzy z 31,000 tomów, 700 inkunabułów i 120 rękopisów, 15) biblioteka lekarska akademii Józefa z 6000 tomów; 16) biblioteka akademii wschodniej z 800 tomów w języku wschodnim, 2,000 w językach europejskich, 440 rękopisów, 103 kopij, 15,000 akt i t. d.; 17) biblioteka towarzystwa przyjaciół muzyki, z 2000 tomów o teorii muzyki, 8000 dzieł w przedmiocie muzykalnym i t. d.

— *Dnia 24 Listopada.* —

Kontradmiral baron Baudiera został ze służby uwolniony.

Aż do przeszłej srody mieliśmy piękną suchą jesień.

— *Paryz 21 Listopada.* —

Dzisiejszy *Monitor* zawiera wydane pod dniem wczorajszym postanowienie królewskie zwolające izby na dzień 26 grudnia.

Xzeta Aumale i Joinville po zwidzeniu różnych zakładów w Tulonie, odpłynęli d. 17 do Neapolu.

Zapewniają że rząd otrzymał z Otacheiti bardzo zaspokajające depesze wysłane z tamtąd przy końcu czerwca. Fortyfikacye około Papeiti są już daleko posunięte i przed nowym rokiem będą ukończone. Powstańcy zdają się być zdezorganizowani, i kilku naczelników okazało chęć poddania się, ale są zawsze uzbrojeni; dla te-

go też załoga francuzki ma się ciągle na baczności, aby się nie dać przydybać.

Gdy margrabia Dalmacyi niedawno Soultberg przejeżdżał przez Paryż, miał kilka narad z pp. Guizot i Cminu Gradaire, w celu wybadania podstawy zbliżenia się handlowego między Francją i niemieckim Związkiem celnym. Za ledwie przybył do Berlina pospieszył margrabia wejść w tego rodzaju układy. Słychać że jego propozycye zostały dosyć zimno przyjęte. Rząd nasz sądzi że związkowi celnemu wiele zależeć musi na zmniejszeniu francuzkiego cła wchodowego od niemieckiego bytła. Gabinet ocenia ważność tego przyzwolenia handlowego podług trudności w przeprowadzeniu go w izbach. Każdy przypomni sobie, że przed kilku laty Bugeaud (największy w całej Francyi hodownik bytła) oświadczył z trybuny: iż wolałby zezwolić na wkroczenie do Francyi 100,000 obcych bagnetów, aniżeli na wprowadzenie jednego wola niemieckiego. Inaczej myślał w Berlinie, gdzie zużycie wspomnianego cła wchodowego mało jest cenione, bo ceny bytła są i tak teraz w Niemczech dosyć wysokie. Większą uwagę zwracają tamże na propozycyę, aby dotychczasowy zakaz wprowadzenia do Francyi niemieckich towarów szklanych i kryształowych, zamienić na umiarkowane cło różniczkowe. Także ofiaruje się Francya zniżyć cło od niemieckich płócien i innych towarów lnianych. Cała trudność polega na wysokich za te przyzwolenia żądaniach Francyi, któreby szkodliwymi były dla uprawy niemieckich win nadreńskich, oraz tanceznych fabryk jedwabiu i bawełny.

— *London 26 Listopada.* —

Słychać, że królowa ma zamiar udzielić order Podwiązki znajdującemu się teraz w Windsor szwagrowi swemu księciu Sasko-Koburskiemu.

Dziś odbyła się znowu rada gabinetowa na której miano postanowić czas otwarcia przyszłego parlamentu.

Zamierzone teraz w Londynie urządzenie wielkich domów kąpiel i prania dla klas uboższych, weszło już w wykonanie w Liverpoolu od 1 czerwca 1840 roku i pomyślnego doznaje powodzenia. Liczba wziętych przez lud kąpiel, których cena wynosi 1 penny (3 gr. p.) za zimną kąpiel, aż do 6 penny za najwytworniejszy gatunek kąpeli ciepłych wyniosła blisko 28 tysięcy. Za użytkowanie kotła do prania ustanowiona jest cena także 1 penny. Domy do prania są otwarte od rana do godz. 10 wie czór. W Londynie zimna kąpiel ma kosztować najwięcej jeden penny a ciepła 2 a najwięcej 3 penny.

— *Dnia 20 Listopada.* —

Słychać, że przedmiotem wielkiej wczorajszej narady gabinetowej była brazylijska nowa taryfa celna.

Jamijka *Times* donosi, że według ostatnich wiadomości z Hawany, hiszpański Jenerał Kaditan ogłosić kazal postanowienie, na mocy któ-

*) Podobny a nawet bogatszy zbiór rycin, rycin, rysunków i t. d. dotyczących t. a. w. wszystkich krajów, posiada poważany pisarz i artysta dramatyczny, p. Ludwik Schneider w Berlinie.

rego od dnia 1 stycznia roku następującego wszelkie okręty jakiegobądź narodu, któreby z niewolnikami wpłynęły do portów wyspy Kuby, mają być skonfiskowane. Na każdym domu celnym i przy zatokach poprzybijane zostało zaawidomienie, że od dnia 1 stycznia każdy marynarz kupieckiego okrętu musi być zarejestrowany, na co każdy majtek otrzyma świadectwo. Kto przyjmuje majtka bez takiego świadectwa, ulegnie karze 10 f. st.

Dzienniki angielskie wyliczają w ostatnich latach kilka zgрозą przejmujących wypadków rzeczywistej śmierci z głodu tak np. teraz śmierć pewnej 85-letniej kobiety w londyńskiej dzielnicy Lambeth.

Z Windsor piszą: Ostatniej soboty baron Talleyrand i hr. Noilles, należący do poselstwa francuzkiego przy tutejszym dworze, przybyli tutaj dla złożenia Merowi tej rezydencji 5000 fr. dla ubogich od króla Filipa. Dwie pyszne tabakierki złote złożone także zostały dla pp. Russell i Sterd inspektorów policji, którzy pełnili służbę w zamku w czasie pobytu króla Filipa, a kilka pierścieni brylantowych dla kilku osób zostających w służbie wewnętrznej zamku.

Zrobiono odkrycie ciekawe i interesujące, które posłuży do przedstawienia jednej z najpopularniejszych tragedji Szekspira. Manuskrypt tragedji *Henryk IV.* znaleziony został w archiwum pewnej rodziny szlacheckiej we wschodniej prowincji Anglii. Oddany został p. Hallivell który go drukiem ogłosi. Tarelikwia jedyna jaka istnieje, wykazuje mnóstwo ważnych w tej tragedji miejsc odmiennych od dzieła teraz na scenie przedstawianego.

Rozmaitości.

O P I S

OBŁĘŻENIA WIEDNIA PRZEZ TURKÓW

i odsieczy danej przez wojska chrześcijańskie.
(Ciąg dalszy).

Tak upłynął miesiąc lipiec, wśród walecznej obrony, zwiększającego się niebezpieczeństwa i słabej nadziei. Turcy dotarli aż do zewnętrznych szaniec i co chwila spodziewano się stanowczej walki. Tym większa jeszcze była trwoga obłożonych, kiedy powzięli wiadomość, że Kara Mustafa ściągnął z Węgier nowe posiłki, i że sultan rozkazał mu pod utratą głowy niezwłocznie Wiednia zdobyć. O spodziewanej odsieczy zupełnie ucichło, a położenie obłożonych z każdym dniem było okropniejsze. Nie zbywało wprawdzie na żywności, ale nieopieczane ciała zmarłych, ścieśnienie tylu ludzi w szczyptym obrebie, wśród najgorętszej pory roku, brak spokoju, snu i życia porządnego, wszystko to zwiększało choroby. Gwałtowna biegunka tak się już była rozszerzyła w mieście, że po sto ludzi dziennie umierało. Wycieczka uczyniona w nocy dnia 7 sierpnia okupioną została stratą kilkunastu oficerów. Ogień działowy ze strony nieprzyjaciół nie ustawał, jedna mina po drugiej pękała, bomb

i kule palące się co chwila padały na miasto, wznicając w niem rozstępne pożary, a zewnętrzne szaniece w gruzy się rozsypywały. Wielki wezr burzyny długim oporem obłożonych, przedsiębrał wszelkie natężenia, lecz i komendant Wiednia równą gotowość w obronie miasta okazał, używając najsurrowszych środków przeciw opieszałości w wykonywaniu rozkazów. Starał się przystem, ażeby żywość utrzymywała się po niskich cenach, najskuteczniejsze poczynił rozporządzenia, w celu przytłumienia zarazy, a lubo sam dotknięty był słabością, z ojcowską jednak troskliwością czwał nad wygodami chorych i ranionych. W ważnych tych przedsięwzięciach wspierał go szanowny X. Kollowicz biskup, o czem dowiedziawszy się Kara Mustafa, uniesiony gniewem, przysiągł, że biskup posłuży tę głową swoją przyptaci. *)

Opór obłożonych słabiej zaczął. Ogień z wałów miasta powoli ustawał. Obłożeni zostając w największej trwodze, lękali się co chwila zdobycia. Nie przybywały na odsiecz wojska chrześcijańskie. Polacy ścigali wojska przez hetmanów prowadzone. Pożądanem było doniesić o stanie miasta xięciu Lotaryngskiemu. Franciszek Kulczycki Polak, znający język turecki, podjął się tego postannictwa, chociaż to z wielkiem niebezpieczeństwem było połączone **) W ubiorze tureckim dnia 13 sierpnia wyszedł wieczorem bramą Schotten i po wolu przygodach dnia 15 z rana przybył ze służącym do głównej kwatery xięcia. Z równem szczęściem, pomimo licznych przeszkód, wrócił do miasta i przyniósł pismo xięcia. List ten, chociaż nie wiele uspokoił komendanta Stahremberg, sprawił jednak pomiędzy obłożonemi pożądany skutek. Xiążę Lotaryngski oznajmił, że Tekeli kilkakrotnie pokonany, musiał opuścić Presburg, że postanowiono pospieszyć na pomoc Wiedniowi, że codziem przybywają wojska z Saxonii, Frankonii i Bawaryi, że z końcem miesiąca spodziewają się już przybycia zwyciężkiego króla Polaków, a za jego przybyciem natychmiast odsiecz Wiedniowi daną będzie. Wiadomość ta lotem błyskawicy przebiegła po całym mieście. Poswięcenie się zaś śniatego Kulczyckiego przeszło do potonności, nie tylko w pismach publicznych, opisujących obleżenie Wiednia, ale nadto w ty-

*) Utrzymują powszechnie, że po zdobyciu twierdzy Grana przez wojska chrześcijańskie, kiedy z rozkazu sultana Mahometa, Kara Mustafę w Belgradzie uduszono, elektor bawarski stawszy się panem tego miasta, miał postać głowę jego biskupowi, którą w zbójowi miejskiej w Wiedniu, dla pamiątki przechowywano.

Przypisek Autora.

**) Był on radcą z Sambora i pierwotnie tłumaczem wschodniej handlowej kompanii. Wraz ze służącym, śpiewając, przekradł się przez obóz turecki. Po ocaleniu Wiednia, w nagrodę czynną swego, Kulczycki otrzymał w darze od króla Sobieskiego znaczny zapas kawy znalezionej w obozie tureckim, a od zwierzchności miasta otrzymał przywilej na założenie pierwszej kawiarni w Wiedniu, na wzór tureckiej. Datą jeszcze wizerunek Kulczyckiego został w wielkim poszanowaniu w wielu kawiarniach Wiedeńskich. Ciekawymi są szczegóły przepawy Kulczyckiego przez obóz turecki. Czyta je można w dziełku niemieckim: „Dis heldenmüthige, wiewohl gefährliche Unternehmung Herra Georgiew Koltshitzky, wydanem w Wiedniu r. 1685.

Przyp. tłumacza.

ściących wizerunkach, przedstawiających tego polaka. Nadano mu nazwiska *Bruderherz*, którym go powszechnie witano.

Wiadomość pomysłna udzielona przez księcia Lotaryńskiego, nie na długo była pociechą dla obleżonych. Niebezpieczeństwo powiększało się prawie z dniami każdym, Hrabia Capliss dnia 22 sierpnia oświadczył, iż niepodobna aby miasto dłużej nad 3 dni jeszcze utrzymać się mogło. Od dnia 25 do 27 w kilku miejscach popsuto szaniec przez wysadzenie min podłożonych. Pomimo tego jednak walczono z niezłomną odwagą pomiedzy zwaliskami, wdzierającego się nieprzyjaciela odpierano bronią, strącano wielkimi kamieniami. Co noc, puszczano ognie sztuczne na znak trwogi obleżonych. W nocy z 27 na 28 puszczono ich przeszło 40 z wiczy S. Szczepana. Z największą trwogą oczekiwano dnia 29, jako zwiastuna złej wróżby. W tym dniu bowiem nieprzyjaciele zdobyli wyspę Rodus, Belgrad i Budę, staryżyną stolicę Węgier. W tym dniu nieszczęsnym Ludwik król Węgierski z wyborem szlachty poległ pod murami Monhacu. Dla tego wojsko tureckie dzień ten zawsze za szczęśliwy dla siebie uważało; jan-czarowie zaś padając żądzą boju, pragnęli aby był zgubą dla Wiednia. Lecz nie tylko dzień ten i wiele jeszcze następnych upłynęło, bez przedsięwzięcia ze strony nieprzyjaciół stanowczego zamachu, wyjąwszy zwyczajnie niepokojenia i wysadzenie min podłożonych. Im dłużej trwało obleżenie, tem więcej sultan, a bardziej jeszcze

wojsko, oburzało się przeciw wielkiemu wczyro-wi, który ściągął na siebie podejrzenie, jakoby umyślnie unikał głównego natarcia, w nadziei, że będzie mógł wziąć miasto przez kapitulację i rozrzadzać ogromnemi skarbami, które się w niem znaleźć spodziewał. Miał on (jeżeli Kantemnowi wierzyć można), wydać rozkazy, potwierdzające to podejrzenie. Wsjomniony dziejowis obwinia go o inne jeszcze dalej sięgające plany, które miały być w związku z powyższym. Jakkolwiek bądź, ręka Wszchemoencgo widocznym sposobem czuwała nad Wiedniem, bo też cudu prawie było potrzeba, aby mógł być ocalonym. Załoga bowiem przez nieustanne walki ciągle niepokojona, wyniszczona chorobami, tak się była zmniejszyła, że prawie tylko 4000 ludzi zdolnych do boju liczone, a do odparcia głównego szturm, ilość ta nie była dostateczną. (D. c. n.)

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 3 do dnia 6 Grudnia.

Cywiński Zygmunt Śląski Adam, Dobrzański Zenon, z Polki -- Wąsowicz Apollonia, Schumbert Adelaida, Kwiatkowski Józef, Bobrowski Władysław z -- Galicji. -- Grätz, Scipion hr. Drucka Lubicka Marya księżna Zaborowska Franciszka z Pruss.

Wyjechali z Krakowa.

Wodzińska Józefa, Wodziński Leon, Wodziński Karol Wędrychowska Salomea ob, Radwan Józef, Wroiałkowski Józefat do Polski

Doniesienia Urzędowe.

Nro 6740.

WYDZIAŁ DOCHODÓW PUBLICZNYCH I SKARBU
W SENACIE RZĄDZĄCYM

*Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego
Miasta Krakowa i Jego Okręgu.*

Gdy ogłoszona na dniu 28 b. m. i r. licytacja do wypuszczenia w dzierżawę od 1. Stycznia 1845. roku poboru myta mostowego na rzece Krzeszówce do skutku nie doszła, na mocy przeto rozporządzenia Senatu Rządzącego z dnia 29. Listopada b. r. N. 5929. Wydział Dochodów Publicznych ogłasza nową na dzień 14. Grudnia 1844. r przez sekretne deklaracje licytacyjną przy zużyciu *practium fisci* do połowy summy tytułem rocznego czynszu doład opłacanej czyli do kwoty złp. 863. gr. 15. zostawując wolność Deklarantowi wzięcia w zamianowaną dzierżawę na rok jeden lub też na trzy lata; *Vadium* wyrównywać powinno 1/10 ustanowionego do licytacji czynszu Inne zaś warunki oraz taryffa mogą być w godzinach kancelaryjnych w Wydziale Dochodów Publ. przejrane.

Deklaracje składane być mają wedle wzoru poniżej umieszczonego na ręce Senatora Prezydującego w Wydziale Dochodów Publicznych a to najdalej do terminu licytacji godziny drugiej.

Wzór do Deklaracji.

»Wskutek obwieszczenia Wydziału Docho-dów Publicznych i Skarbu w Senacie Rządzą-cym W. M. Krakowa z dnia 4. Grudnia b. r. »N. 6740. podaje niniejszą deklaracją iż ob-wiązuje się wziąć dzierżawę myta mostowego

»na rzecz Krzeszówce na lat N za summe Zp »N.« (wypisać literami) » rocznej dzierżawy a »sto wedle warunków przezemnie przejranych i »zrozumianych. Zaświadczenie Kassy głównej »jako złożone zostało *vadium* znajduje się na »niniejszej deklaracji zamieszczone i proszę o »wydanie mi takowego w razie nie utrzymania się. Stałe moje zamieszkanie jest w NN »pisałem dnia N miesiąca N roku 1844« podpi-sać imię i nazwisko.

Ostrzega się ażeby deklaracje pod nieważ-nością pisane były wyraźnie bez przekreśleń lub zastrzeżeń i aby na wierzchu napisanem było: »Deklaracja co do licytacji myta mosto-»wego na rzecz krzeszówce przez Wydział Do-chodów Publicz. w d. 4 b. m. i r. N. 6740 »ogłoszone« tudzież poświadczenie kassy na złożone *vadium*.

Kraków d. 4 Grudnia 1844 r.

Senator Prezydujący
J. KSIEŻAŃSKI.
Skr. F. Girtler.

W dniu 10 Grudnia 1834 r. o godz. 10 z rana na placu właściwym obok sukiennic w Rynku głównym M. Krakowa, sprzedane będą przez publiczną licytacją w drodze exekucyi Są-dowej prawnie zajęte ruchomości jakoto: sto-larszczyzna, odzież i bielizna rozmaita i t. p. sprzęty domowe. O czem chcę licytowania mających zawiadamiam.

Kraków d. 5 Grudnia 1844 r.

Ignacy Piekarski Kom. Sąd.